REFLECȚII ASUPRA TIMPULUI ȘI REGÂNDIREA ARHITECTURII PENITENCIARE
De la repetiția punitivă la transformarea socială

THINKING ABOUT TIME AND RETHINKING PRISON ARCHITECTURE
From Punitive Repetition to Social Transformation

Sarra LADJIMI

sarra.ladjimi@isbas.u-sousse.tn

Universitatea din Sousse, Tunisia
University of Sousse, Tunisia

Rezumat

Reflectarea asupra arhitecturii penitenciare contemporane din prezent necesită depășirea unei abordări strict spațiale pentru a examina dimensiunea temporală care structurează experiența detenției. Concepute mult timp potrivit unei logici a fixității, controlului și supravegherii, închisorile moștenite din modelele disciplinare moderne cu greu răspund transformărilor sociale, instituționale și umane contemporane. Totuși, timpul detenției nu se reduce nici la durata pedepsei, nici la o simplă succesiune de zile numărate: el constituie o experiență trăită, marcată de așteptare, constrângere, dar și de posibilități de transformare individuală și colectivă. Acest articol propune o reflecție critică asupra legăturilor dintre temporalitate și arhitectura penitenciară, explorând contribuțiile designului flexibil, modular și temporar ca instrumente ale reabilitării și ale inovației sociale. Pe baza unei analize comparative a modelelor penitenciare norvegian și american, studiul evidențiază efectele contrastante ale rigidității spațiale și ale adaptabilității arhitecturale asupra stării de bine a

Abstract

Thinking about prison architecture today requires moving beyond a strictly spatial approach to examine the temporal dimension that structures the experience of incarceration. Long conceived according to a logic of fixity, control, and surveillance, prisons inherited from modern disciplinary models struggle to respond to contemporary social, institutional, and human transformations. Yet, prison time is neither reduced to the length of the sentence nor to a simple succession of counted days: it constitutes a lived experience, marked by waiting, constraint, but also by possibilities for individual and collective transformation. This article offers a critical reflection on the links between temporality and prison architecture, exploring the contributions of flexible, modular, and temporary design as levers for rehabilitation and social innovation. Based on a comparative analysis of the Norwegian and American prison models, the study highlights the contrasting effects of spatial rigidity and architectural adaptability on the well-being of inmates, institutional management, and

10.54508/Argument.18.08

persoanelor private de libertate, asupra managementului instituțional și asupra proceselor de reintegrare. Utilizând o perspectivă orientată spre viitor, acest articol susține că închisoarea poate fi reimaginată ca un spațiu-timp în evoluție, capabil să susțină parcursurile individuale, în loc să le înghețe. Această reflecție deschide perspective aplicabile și altor spații instituționale, evidențiind rolul central al timpului ca agent al transformării arhitecturale și sociale.

Cuvinte-cheie: arhitectură penitenciară, timp, design temporar, flexibilitate, reabilitare, inovație socială

Introducere: timpul ca element negândit al arhitecturii penitenciare

Arhitectura penitenciară face mai mult decât să organizeze spații: ordonează temporalități. Închisoarea nu este doar un spațiu închis, ci un spațiu-timp instituțional, adică o configurație în care organizarea spațială și reglementarea timpului se întrețes pentru a structura viața cotidiană a persoanelor private de libertate. După cum demonstrează Galouzis et al. (2022), dimensiunile fizice, sociale și psihologice ale spațiului penitenciar interacționează cu aceste temporalități instituționale, putând fie să accentueze dezumanizarea prin rutine rigide, fie, dimpotrivă, să sprijine reabilitarea prin umanizarea timpului trăit și prin restabilirea demnității persoanelor încarcerate. În spatele zidurilor, coridoarelor și celulelor, se desfășoară o veritabilă economie a timpului, alcătuită din ritmuri impuse, durate constrânse și suspendări prelungite. Timpul pedepsei, timpul așteptării, timpul reabilitării și timpul tranziției către reintegrare constituie straturi temporale care coexistă și se intersectează în experiența detenției. Ignorarea acestei complexități temporale conduce la arhitecturi improprii, incapabile să țină pasul cu evoluția nevoilor umane și instituționale.

Această reducere a timpului la o simplă măsură juridică reflectă o viziune instrumentală asupra arhitecturii

reintegration processes. By employing a forward-looking approach, this article argues that prison can be reimagined as an evolving space-time, capable of supporting individual trajectories rather than freezing them. This reflection opens up perspectives applicable to other institutional spaces, highlighting the central role of time as an agent of architectural and social transformation.

Keywords: Prison Architecture, Time, Temporary Design, Flexibility, Rehabilitation, Social Innovation

Introduction: Time as the Unthought Element of Prison Architecture

Prison architecture does more than simply organize spaces; it orders temporalities. A prison is not merely an enclosed space, but an institutional space-time, that is, a configuration where spatial arrangement and the regulation of time intertwine to structure the daily lives of inmates. As Galouzis et al. (2022) demonstrate, the physical, social, and psychological dimensions of prison space interact with these institutional temporalities, potentially reinforcing dehumanization through rigid routines or, conversely, supporting rehabilitation by humanizing lived time and restoring the dignity of incarcerated individuals. Behind the walls, corridors, and cells, a veritable economy of time unfolds, comprised of imposed rhythms, constrained durations, and prolonged suspensions. The time of punishment, the time of waiting, the time of rehabilitation, and the time of transition toward reintegration constitute temporal strata that coexist and intersect within the prison experience. Ignoring this temporal complexity leads to ill-suited architectures, incapable of keeping pace with evolving human and institutional needs.

This reduction of time to a mere legal measure reflects an instrumental vision of prison architecture, conceived

penitenciare, concepută în primul rând ca un instrument de control și neutralizare. În acest cadru, spațiul este înghețat, conceput să dureze, în timp ce timpul este imobilizat într-o repetiție cotidiană care tinde să suspende traiectoriile de viață. După cum au evidențiat mai multe studii recente, această imobilizare temporală contribuie la apariția suferinței psihologice, a dezorganizării identitare și la slăbirea proceselor de reintegrare (Cunha et al., 2023; Zielinski et al., 2024; Palma, 2023).. Arhitectura devine astfel o mașinărie tăcută care produce un timp fără sens, adesea trăit ca o așteptare interminabilă.

În multe contexte, în special în Statele Unite, arhitectura penitenciară rămâne definită în principal de o logică orientată spre securitate, în care prioritatea acordată supravegherii și controlului produce spații rigide, inflexibile și dificil de transformat (Cloud et al., 2023). Aceste medii consolidează o temporalitate carcerală uniformă și rigidă, în care durata detenției prevalează asupra oricărei perspective de transformare individuală sau colectivă (Chaichian, 2024). Dimpotrivă, unele experiențe penitenciare contemporane, în special din țările scandinave, ne invită să regândim închisoarea ca pe un sistem spațio-temporal. În aceste contexte, arhitectura nu se mai limitează la izolarea și supravegherea persoanelor încarcerate, ci urmărește să sprijine parcursurile individuale, să facă vizibile etapele detenției și să deschidă posibilități de transformare treptată. Modularitatea spațiilor, capacitatea acestora de a fi reconfigurate în funcție de nevoi educaționale, terapeutice sau sociale, introduce o temporalitate mai dinamică, în care durata privării de libertate poate deveni un timp al tranziției, în locul unui timp suspendat (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023).

Chiar în această tensiune dintre rigiditate și flexibilitate se află tema centrală a acestui articol: cum să regândim arhitectura penitenciară din perspectiva temporalității, pentru a proiecta spații instituționale capabile să evolueze, să se adapteze și să susțină procesele de transformare socială? Ipoteza propusă este că integrarea conștientă a

primarily as a tool for control and neutralization. Within this framework, space is frozen, designed to last, while time is immobilized in a daily repetition that tends to suspend life trajectories. As several recent studies have highlighted, this temporal immobilization contributes to the emergence of psychological suffering, identity disorganization, and the weakening of reintegration processes (Cunha et al., 2023; Zielinski et al., 2024; Palma, 2023). Architecture then becomes a silent machine producing empty time, often experienced as an interminable wait.

In many contexts, particularly in the United States, prison architecture remains largely defined by a security-driven logic, where the priority given to surveillance and control produces rigid, inflexible, and difficult-to-transform spaces (Cloud et al., 2023). These environments reinforce a uniform and rigid prison temporality, where the duration of incarceration takes precedence over any prospect of individual or collective transformation (Chaichian, 2024). Conversely, some contemporary prison experiences, particularly in Scandinavian countries, invite us to rethink the prison as a spatio-temporal system. In these contexts, architecture is no longer limited to containment, but seeks to support individual journeys, to make the stages of detention visible, and to open up possibilities for gradual transformation. The modularity of spaces, their capacity to be reconfigured according to educational, therapeutic, or social needs, introduces a more dynamic temporality, where the duration of confinement can become a time of transition rather than a suspended time (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023).

It is within this tension between rigidity and flexibility that the central issue of this article lies: how to rethink prison architecture from the perspective of temporality, in order to design institutional spaces capable of evolving, adapting, and supporting processes of social transformation? The hypothesis put forward is that the conscious integration

timpului în proiectarea arhitecturală ne permite să depășim viziunea punitivă asupra închisorii și să o considerăm, în schimb, ca un spațiu-timp al tranziției și al reconstrucției.

Obiectivul acestei cercetări este dublu. În primul rând, aceasta își propune să analizeze critic limitările modelelor penitenciare rigide, evidențiind efectele acestora asupra modului în care deținuții percep timpul și asupra capacității instituțiilor de a evolua. În al doilea rând, aceasta urmărește să exploreze potențialul oferit de o arhitectură flexibilă și orientată spre viitor, capabilă să anticipeze transformările sociale, variațiile populației penitenciare și cerințele contemporane în materie de reabilitare și sănătate mintală (Galouzis et al., 2022; Zielinski et al., 2024). Folosind o abordare comparative și interdisciplinară, acest articol își propune să contribuie la dezbaterea academică privind arhitectura instituțională, oferind o perspectivă nouă asupra relației dintre timp, spațiu și putere.

Această cercetare adoptă o abordare calitativă comparativă, bazată pe o metodologie „cercetare-prin-design". Ea analizează modul în care arhitectura penitenciară structurează experiența timpului din penitenciar și explorează potențialul acesteia de transformare către temporalități mai dinamice și orientate spre reintegrare, recurgând la analiza teoretică, comparația critică și experimentarea conceptuală.

Cercetarea este structurată în jurul a trei etape metodologice complementare. În primul rând, o analiză critică a literaturii de specialitate, reunind arhitectura penitenciară, studiile penitenciare și filosofia timpului, identifică principalele cadre teoretice ce leagă spațiul, temporalitatea și experiența detenției. În al doilea rând, o analiză comparativă a unor modele penitenciare internaționale evidențiază configurațiile spațiale, organizaționale și temporale care generează fie temporalități rigide și repetitive, fie temporalități mai flexibile, propice reintegrării. În al treilea rând, o abordare de tip cercetare-design folosește reprezentări arhitecturale. În acest context, diagramele,

of time into architectural design allows us to move beyond a punitive vision of prison and consider it instead as a space-time of transition and reconstruction.

The objective of this research is twofold. First, it aims to critically analyze the limitations of rigid prison models, highlighting their effects on prisoners lived experience of time and on the institutions capacity to evolve. Second, it seeks to explore the potential offered by a flexible and forward-looking architecture, capable of anticipating social transformations, variations in the prison population, and contemporary demands in rehabilitation and mental health (Galouzis et al., 2022; Zielinski et al., 2024). By employing a comparative and interdisciplinary approach, this article intends to contribute to the academic debate on institutional architecture by offering a fresh perspective on the relationship between time, space, and power.

This research adopts a comparative qualitative approach based on a research-by-design methodology. It analyzes how prison architecture structures the experience of prison time and explores its potential for transformation towards more dynamic and reintegration-oriented temporalities, by articulating theoretical analysis, critical comparison and conceptual experimentation.

The research is structured around three complementary methodological steps. First, a critical literature review, combining prison architecture, penitentiary studies, and the philosophy of time, identifies the main theoretical frameworks linking space, temporality, and the experience of incarceration. Second, a cross-case analysis of international prison models highlights the spatial, organizational, and temporal configurations that generate either rigid and repetitive temporalities or more flexible ones conducive to reintegration. Third, a research-design approach uses architectural representations. In this context, diagrams, analytical models, and spatial visualizations are

modelele analitice și vizualizările spațiale nu sunt simple instrumente de reprezentare, ci și instrumente de producere a cunoașterii, menite să exploreze interacțiunile dintre spațiu și temporalitate și să evalueze potențialul unei arhitecturi penitenciare evolutive.

Limitările acestei cercetări reies din caracterul său în principal conceptual și comparativ; aceasta nu urmărește o evaluare cantitativă, ci mai degrabă o analiză critică a logicilor spațio-temporale. Studiul evidențiază relevanța unei abordări arhitecturale care integrează timpul ca variabilă de proiectare, deschizând astfel atât dezbaterea academică, cât și direcții concrete pentru conceperea unor spații penitenciare mai adaptabile, mai umane și mai atente la traiectoriile de viață ale persoanelor private de libertate.

Dincolo de sistemul penitenciar, această reflecție se încadrează într-o perspectivă mai amplă asupra spațiilor instituționale contemporane: a lua în considerare timpul în arhitectură înseamnă a recunoaște că imobilele nu sunt obiecte statice, ci structuri vii, modelate de utilizări, ritmuri și transformări. Astfel, arhitectura penitenciară constituie un teren privilegiat pentru examinarea capacității designului de a susține schimbarea socială, cu condiția ca ființa umană și relația sa cu timpul să fie plasate în centrul procesului de proiectare.

not merely representational tools but also instruments for knowledge production to explore the interactions between space and temporality and to assess the potential of an evolving prison architecture.

The limitations of this research stem from its essentially conceptual and comparative nature; it does not aim for quantitative evaluation but rather a critical analysis of spatio-temporal logics. It highlights the relevance of an architectural approach that integrates time as a design variable, thus opening up academic debate and concrete avenues for more adaptive, humane prison spaces that are attentive to life trajectories.

Beyond the prison system, this reflection is part of a broader perspective on contemporary institutional spaces: to consider time in architecture is to recognize that buildings are not static objects, but living structures, shaped by uses, rhythms, and mutations. Prison architecture thus provides a privileged ground for examining design's capacity to support social change, provided that the human being and their relationship to time are placed at the heart of the design process.

Temporalitățile detenției: a pedepsi, a aștepta, a transforma

Experiența detenției nu se înscrie într-un singur cadru temporal omogen, ci într-o pluralitate de temporalități suprapuse care structurează experiența trăită a persoanelor private de libertate. Pentru a clarifica această pluralitate a raporturilor cu timpul, (Fig. 1) prezentată mai jos sintetizează această structurare, evidențiind modul în care spațiul arhitectural contribuie la producerea,

Prison Timeframes: Punish, Wait, Transform

The prison experience is not situated within a homogeneous timeframe, but rather within a plurality of overlapping temporalities that structure the lived experience of inmates. To clarify this plurality of relationships to time, (Fig. 1) presented below synthesizes this structuring, highlighting how architectural space contributes to the production, intensification, or attenuation of each of these forms of time.

intensificarea sau, dimpotrivă, atenuarea fiecăreia dintre aceste forme de temporalitate.

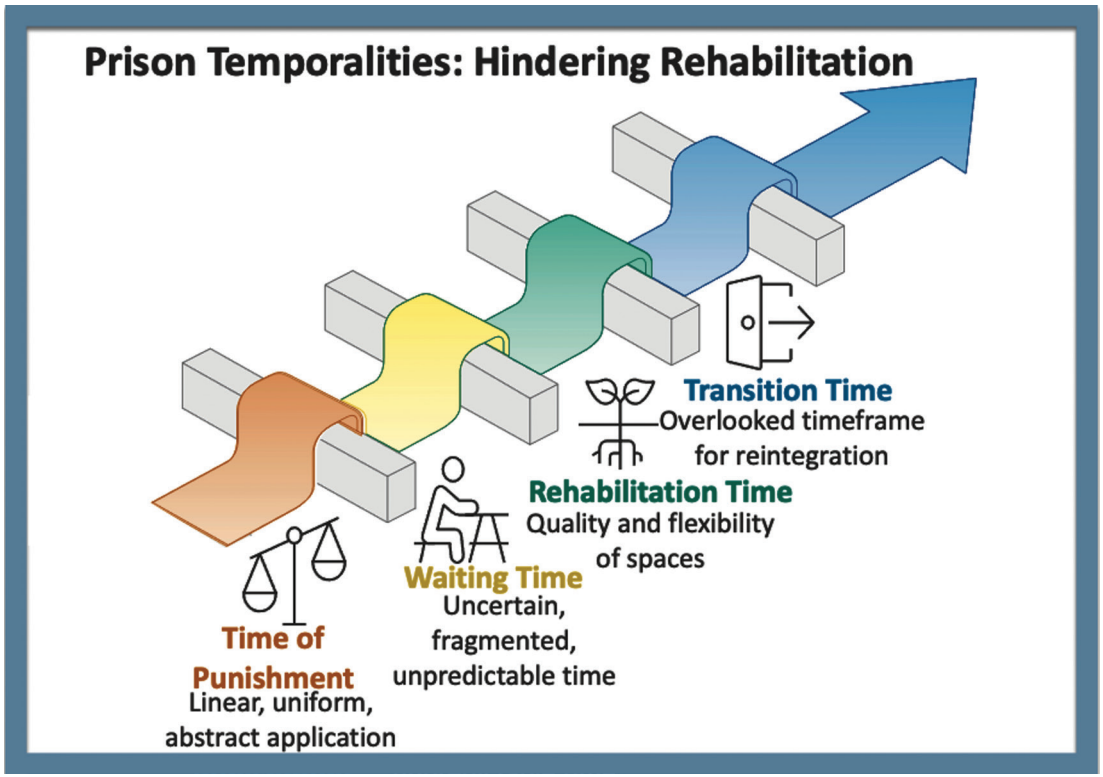

Fig. 1. Fragmentarea temporalităților detenției – pedeapsa, așteptarea, reabilitarea și tranziția – a căror lipsă de corelare împiedică reintegrarea/ The fragmentation of prison temporalities — punishment, waiting, rehabilitation and transition — whose misalignment hinders reintegration
Sursa/ Source: Autorul/ Author

Designul arhitecturii penitenciare fără a lua în considerare aceste dimensiuni temporale duce la spații deconectate de experiența umană, reduse la o logică strict funcțională și disciplinară. Prin ignorarea ritmurilor impuse de pedeapsă, de așteptare, de reabilitare și de tranziție, spațiul penitenciar tinde să fixeze indivizii într-un prezent suspendat, marcat de repetiție, plictiseală și pierderea perspectivelor de viitor.

Designing prison architecture without considering these temporal dimensions results in spaces disconnected from human experience, reduced to a strictly functional and disciplinary logic. By ignoring the rhythms imposed by punishment, waiting, rehabilitation, and transition, the prison space tends to freeze individuals in a suspended present, marked by repetition, boredom, and a loss of future prospects.

Timpul pedepsei: cadru temporal impus și standardizat

Timpul pedepsei reprezintă temporalitatea fundamentală a instituției penitenciare. Definit și administrat juridic ca o datorie ce trebuie achitată, el este impus într-o manieră liniară, uniformă și abstractă, aplicată nediferențiat unor indivizi cu traiectorii de viață unice (Foucault, 1975). Această temporalitate, concepută ca instrument de reglare socială, reduce diversitatea experiențelor umane la o măsură standardizată a timpului, în care fiecare zi de detenție este contabilizată ca o unitate interschimbabilă de pedeapsă (Cloud et al., 2023). Arhitectura penitenciarelor mai vechi întărește logica punitivă prin spații fixe și repetitive, unde succesiunea zilelor devine imposibil de distins (Foucault, 1975). Celulele standardizate, curțile de plimbare compartimentate și circulația controlată materializează un timp înghețat, în care repetiția prelungește pedeapsa dincolo de dimensiunea sa juridică (Cloud et al., 2023). Această organizare spațială produce o neutralizare temporală: timpul pare suspendat, consolidând sentimentul de imobilitate și deposedare de sine (Palma, 2023). În absența unor perspective de dezvoltare sau a unor ritmuri alternative, această temporalitate punitivă afectează sănătatea mintală și compromite procesele de reintegrare, transformând pedeapsa într-o suspendare prelungită a identității (Cunha et al., 2023).

Punishment Time: an Imposed and Standardized Timeframe

Punishment time constitutes the foundational temporality of the prison institution. Legally defined and administered as a debt to be repaid, it is imposed in a linear, uniform, and abstract manner, applied indiscriminately to individuals with unique life trajectories (Foucault, 1975). This temporality, conceived as an instrument of social regulation, reduces the diversity of human experiences to a standardized measure of time, where each day of detention is counted as an interchangeable unit of punishment (Cloud et al., 2023). The architecture of older prisons reinforces this punitive logic through fixed and repetitive spaces, where the succession of days becomes indistinguishable (Foucault, 1975). Standardized cells, partitioned exercise yards, and controlled circulation materialize a frozen time, where repetition prolongs the sentence beyond its legal dimension (Cloud et al., 2023). This spatial arrangement produces a temporal neutralization: time seems suspended, reinforcing the feeling of immobility and dispossession of self (Palma, 2023). In the absence of developmental prospects or alternative rhythms, this punitive temporality affects mental health and compromises reintegration processes, transforming punishment into a prolonged suspension of identity (Cunha et al., 2023).

Timpul de așteptare: temporalitate invizibilă dar determinantă

Alături de durata condamnării, există și răgazul așteptării, rareori luat în considerare în proiectarea arhitecturală, dar aflat în centrul experienței carcerale. Fie că este vorba de așteptarea unei hotărâri judecătorești, a unui tratament sau a accesului la un program, acest timp incert și fragmentat scapă în mare măsură controlului persoanelor private de libertate.

Waiting Time: an Invisible but Structuring Temporality

Alongside the time spent in punishment, there is also the time spent waiting, rarely considered in architectural design, yet central to the prison experience. Waiting for a judgment, treatment, or a program, this uncertain and fragmented time is largely beyond the control of the inmates.

Acesta se materializează în spații reziduale (coridoarele, zonele de tranziție și sălile de așteptare improvizate), a căror lipsă de calitate spațială accentuează frustrarea, anxietatea și dezorientarea temporală (Zielinski et al., 2024). Acest timp este, de asemenea, trăit în mod inegal, în funcție de resursele individuale ale fiecărei persoane, deși arhitectura tinde să uniformizeze aceste experiențe, transformând așteptarea într-o formă discretă, dar persistentă, de constrângere instituțională.

Timpul reabilitării și al tranziției: spre o temporalitate transformativă

Spre deosebire de temporalitățile punitive și suspensive, timpul reabilitării deschide posibilitatea transformării. Structurat prin activități educaționale, profesionale sau terapeutice, el poate servi drept pârghie pentru reconstrucția personală. Eficiența sa depinde însă de existența unor spații flexibile și evolutive, capabile să susțină aceste procese.

Atunci când astfel de amenajări spațiale lipsesc, reabilitarea rămâne marginală, fiind percepută ca un interludiu fragil într-o viață cotidiană dominată de pedeapsă și așteptare (Galouzis et al., 2022). Perioada de tranziție către reintegrare, adesea neglijată, constituie totuși o etapă crucială. Concepută ca un proces, și nu ca un moment singular, această tranziție necesită o arhitectură care să integreze modularitatea, reversibilitatea și permeabilitatea dintre interiorul și exteriorul instituției (CICR, 2019).

Prin articularea acestor diferite temporalități (ale pedepsei, așteptării, reabilitării și tranziției), devine posibilă conceperea arhitecturii penitenciare ca un cadru temporal evolutiv, și nu doar ca o structură spațială fixă. O asemenea lectură invită o abordare mai umană și mai orientată spre viitor a detenției, în care timpul încetează să mai fie exclusiv un instrument al constrângerii și devine un vector al transformării sociale.

It materializes in residual spaces (corridors, transition zones, improvised waiting rooms) whose lack of spatial quality exacerbates frustration, anxiety, and temporal disorientation (Zielinski et al., 2024). This time is also experienced unequally depending on individual resources, although architecture tends to standardize these experiences, making waiting a discreet but persistent form of institutional constraint.

The Time for Rehabilitation and Transition: Towards a Transformative Temporality

In contrast to punitive and suspensive temporalities, rehabilitation time opens the possibility of transformation. Structured by educational, professional, or therapeutic activities, it can be used as a lever for personal reconstruction. Its effectiveness, however, depends on the existence of flexible and evolving spaces capable of supporting these processes.

When these spatial arrangements are lacking, rehabilitation remains marginal, perceived as a fragile interlude in a daily life dominated by punishment and waiting (Galouzis et al., 2022). The transition period toward reintegration, often neglected, is nevertheless a crucial phase. Conceived as a process rather than a single moment, this transition requires an architecture that integrates modularity, reversibility, and permeability between the inside and outside of the institution (CICR, 2019).

By articulating these different temporalities (punishment, waiting, rehabilitation, and transition), it becomes possible to envision prison architecture as an evolving temporal framework, and not simply as a fixed spatial structure. This reading opens the way to a more humane and forward-looking approach to confinement, where time ceases to be solely an instrument of constraint and becomes a vector of social transformation.

Arhitectura penitenciară și flexibilitatea: între control și umanizare

Arhitectura penitenciară nu este doar o simplă organizare a zidurilor și coridoarelor; aceasta reprezintă un sistem activ care structurează timpul, experiențele și comportamentele persoanelor private de libertate. Spațiile rigide, repetitive și standardizate generează efecte dezumanizante, erodând capacitatea de autodeterminare temporală și reducând diversitatea parcursurilor individuale de viață la o experiență omogenizată a detenției. (Fig. 2), prezentată mai jos, ilustrează această dinamică prin reprezentarea timpului carceral ca o existență confiscată, organizată în jurul a cinci dimensiuni interdependente: linearitatea impusă, prezentul etern, narațiunea alterată, experiența inegală și detemporalizarea senzorială. Diagrama evidențiază modul în care aceste perturbări temporale influențează percepțiile cotidiene ale persoanelor încarcerate, le alterează sentimentul continuității și le condiționează capacitatea de a se implica substanțial în procesele de reabilitare.

Prison Architecture and Flexibility: Between Control and Humanization

Prison architecture is not simply an arrangement of walls and corridors; it constitutes an active system that structures the time, experiences, and behaviors of incarcerated individuals. Rigid, repetitive, and standardized spaces generate dehumanizing effects by eroding temporal agency and reducing diverse life trajectories into a homogenized experience of confinement. (Fig. 2), shown below, illustrates this dynamic by representing prison time as a confiscated existence, organized according to five interdependent dimensions: imposed linearity, eternal present, altered narrative, unequal experience, and sensory detemporalization. The diagram emphasizes how these temporal disruptions shape inmates' everyday perceptions, alter their sense of continuity, and condition their capacity to engage meaningfully with rehabilitative processes.

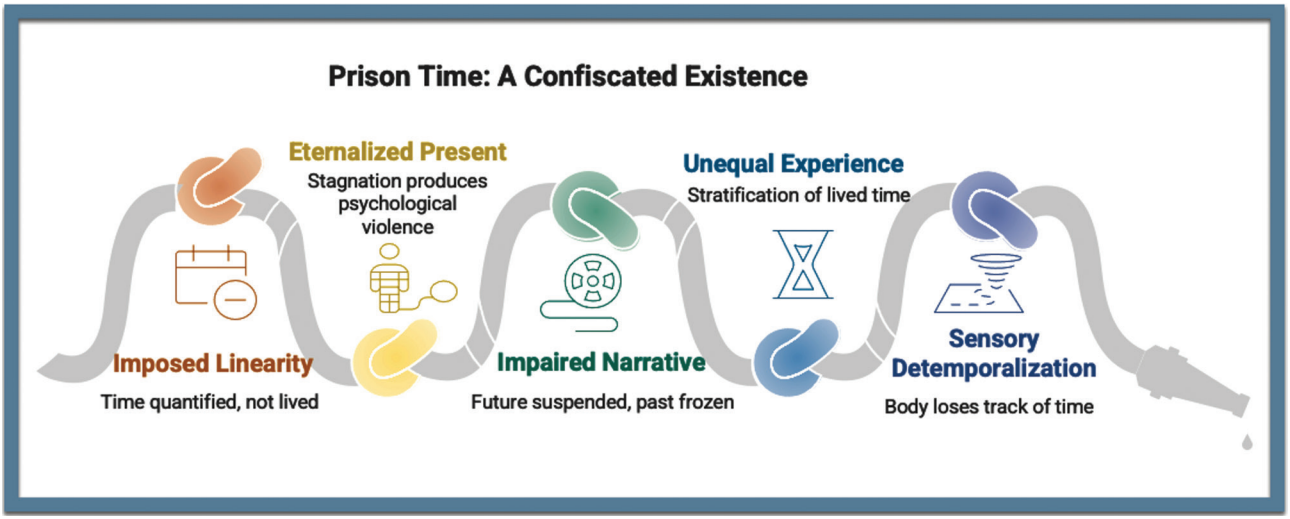

Fig. 2. Durata condamnării ca existență confiscată, marcată de un prezent suspendat și o continuitate modificată. / Prison time as a confiscated existence, marked by a suspended present and an altered continuity
Sursa/ Source: Autorul/ Author

Aceste dimensiuni nu sunt abstracte: ele reflectă în mod concret felul în care spațiul controlului penal modelează temporalitatea trăită a deținuților. Prin organizarea acestor experiențe temporale, arhitectura penitenciară nu se limitează la a încadra corpurile, ci acționează ca un operator al subiectivării negative, producând forme de retragere din viața socială, deposedare simbolică și, în cele din urmă, dezumanizare (Cloud et al., 2023).

Penitenciarul ca producător al dezumanizării

În trecut, închisoarea funcționa ca un dispozitiv spațial al puterii. Celulele standardizate, coridoarele compartimentate, unitățile strict segmentate și supravegherea permanentă reflectau o logică în care controlul prevala asupra autonomiei (Chaichian, 2024). Această configurație ducea la o linearitate impusă: fiecare zi se repeta în mod identic, iar experiența timpului devenea uniformă și abstractă. Prezentul etern decurgea din această repetiție, consolidând sentimentul de stagnare și imobilitate. Narațiunea alterată se manifesta prin suspendarea viitorului și fixarea asupra trecutului, în timp ce detemporalizarea senzorială rezulta din monotonia stimulilor spațiali și din absența unor repere temporale semnificative. În sfârșit, experiența inegală revela faptul că timpul nu era trăit în mod identic de toți deținuții, diferențele dintre celule, unități sau resursele disponibile accentuând inegalitățile experienței din penitenciar (Palma, 2023; Saadi et al., 2025; Zielinski et al., 2024).

Modularitate și flexibilitate: pârghia reumanizării

În fața acestei dezumanizări, modularitatea și flexibilitatea spațială oferă modalități de transformare a timpului trăit. Celulele modulare și spațiile comune permit adaptarea mediului la utilizări diverse: activități educaționale, ateliere de formare profesională, terapii sau perioade de detenție strictă (CICR, 2019; Galouzis et al., 2022). Această

These dimensions are not abstract: they concretely reflect how the space of penal control shapes the lived temporality of prisoners. Prison architecture, by organizing these temporal experiences, does not simply frame bodies, it acts as an operator of negative subjectivation, producing forms of disengagement, symbolic dispossession, and ultimately, dehumanization (Cloud et al., 2023).

Prison as a Producer of Dehumanization

The prison previously functioned as a spatial apparatus of power. Standardized cells, partitioned corridors, strictly segmented units, and constant surveillance reflected a logic where control took precedence over autonomy (Chaichian, 2024). This configuration produced an imposed linearity: each day repeated identically, and the experience of time became uniform and abstract. The eternal present stemmed from this repetition, reinforcing a feeling of stagnation and immobility. The altered narrative manifested itself through the suspension of the future and the fixation on the past, while sensory detemporalization resulted from the monotony of spatial stimuli and the absence of meaningful temporal markers. Finally, the unequal experience revealed that time was not lived identically depending on the cells, units, or resources available, accentuating inequalities in the prison experience (Palma, 2023; Saadi et al., 2025; Zielinski et al., 2024).

Modularity and Flexibility: a Lever for Rehumanization

Faced with this dehumanization, modularity and spatial flexibility offer ways to transform lived time. Modular cells and common areas allow the environment to be adapted to various uses: educational activities, vocational workshops, therapies, or periods of strict confinement (CICR, 2019; Galouzis et al., 2022). This flexibility reintroduces a gradual

flexibilitate reintroduce un ritm gradual și gestionabil, oferind persoanelor private de libertate posibilitatea de a-și reapropria timpul, de a-și dezvolta autonomia și de a-și reconstrui experiența cotidiană.

Arhitectură temporară și instituții în curs de evoluție

Dincolo de modularitate, structurile temporare și adaptabile deschid noi perspective. Acestea permit experimentarea unor configurații spațiale care răspund nevoilor reale ale utilizatorilor și proiectelor instituționale, favorizând procese de co-proiectare între deținuți, personalul penitenciar și proiectanți (Galouzis et al., 2022). Astfel, spațiul încetează să mai fie un simplu factor de constrângere a timpului indivizilor și devine un instrument al transformării sociale, capabil să susțină învățarea, îngrijirea, socializarea și autonomia. Structurată în jurul (Fig. 2), această secțiune susține ideea că arhitectura penitenciară poate fie să consolideze dezumanizarea temporală, fie, dimpotrivă, să constituie o pârghie a reabilitării, prin modelarea spațiului într-un mod care umanizează timpul trăit și restabilește demnitatea persoanelor încarcerate

Studiu comparativ: Norvegia față de Statele Unite

Comparația dintre modelul norvegian și cel american ilustrează clar impactul arhitecturii asupra timpului din penitenciar și asupra transformării sociale. Aceste două modele reflectă filosofii radical opuse privind rolul închisorii, gestionarea timpului și experiența umană a persoanelor private de libertate.

(Fig. 3) compară două design-uri de penitenciar radical diferite. Pelican Bay, reprezentativă pentru modelul punitiv american, se bazează pe o organizare centralizată și rigidă, în care privarea senzorială și supravegherea panoptică structurează spațiul (Kupers, 2017). Arhitectura devine un

and manageable rhythm, giving detainees the opportunity to take ownership of their time, develop autonomy, and reconstruct their daily experience.

Temporary Architecture and Evolving Institutions

Beyond modularity, temporary and adaptable structures open new perspectives. They enable experimentation with spatial configurations that respond to the actual needs of users and institutional projects, fostering co-design processes between inmates, staff, and designers (Galouzis et al., 2022). In this way, space ceases to be a mere constraint on individuals' time and instead becomes a tool for social transformation, capable of supporting learning, care, socialization, and autonomy. Structured around (Fig. 2), this section argues that prison architecture can either reinforce temporal dehumanization or, conversely, serve as a lever for rehabilitation by modulating space to humanize lived time and restore the dignity of inmates.

Comparative Study: Norway vs. United States

The comparison between the Norwegian and American models clearly illustrates the impact of architecture on prison time and social transformation. These two models reflect radically opposed philosophies regarding the role of prison, time management, and the human experience of inmates.

(Fig. 3) compares two radically different prison designs. Pelican Bay, representative of the American punitive model, is based on a centralized and rigid organization, where sensory deprivation and panoptic surveillance structure the space (Kupers, 2017). Architecture becomes

instrument al controlului total, reducând individul la o existență atomizată într-un mediu dominat de beton și asphalt (Chaichian, 2024).

an instrument of total control, reducing the individual to an atomized existence in an environment of concrete and asphalt (Chaichian, 2024).

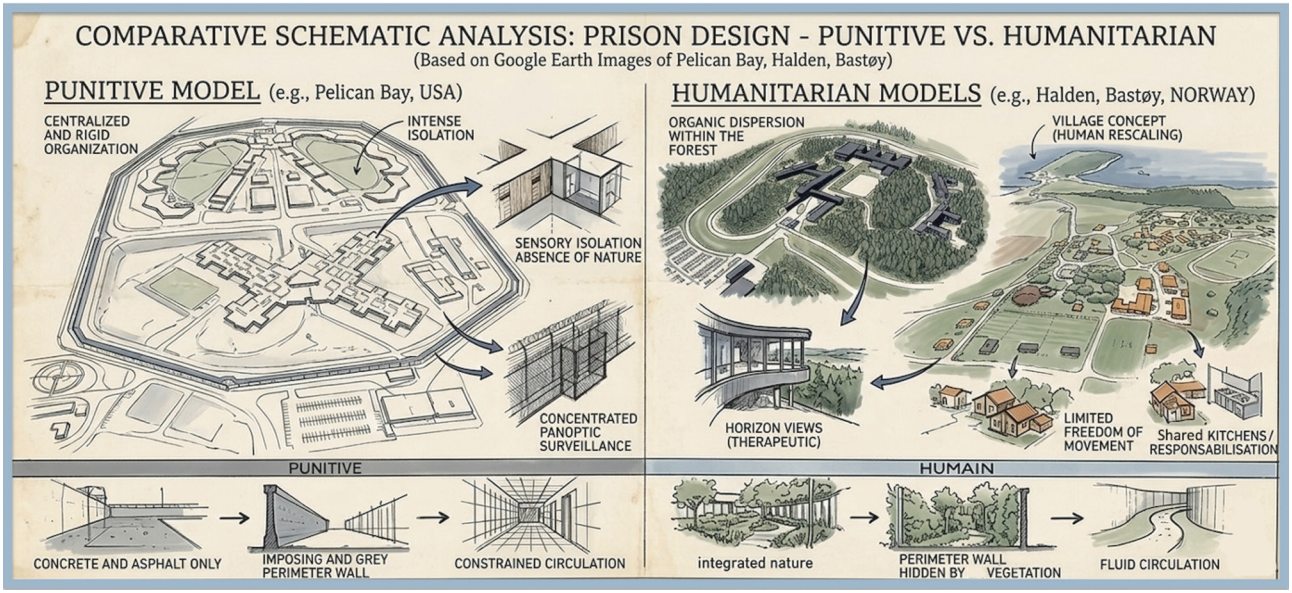

Fig. 3. Pelican Bay, simbol al controlului punitiv prin izolare, contrastează cu penitenciarele norvegiene Halden și Bastøy, unde arhitectura promovează demnitate și responsabilitate / Pelican Bay, a symbol of punitive control through isolation, contrasts with the Norwegian prisons Halden and Bastøy, where the architecture promotes dignity and accountability Sursa/ Source: Autorul/ Author

În schimb, închisorile norvegiene precum Halden și Bastøy întruchipează o filozofie umanistă în care arhitectura este concepută ca un instrument al reabilitării. Halden adoptă o abordare de tip campus, dispersată în pădure, care promovează normalitatea și demnitatea, în timp ce Bastøy funcționează ca un sat insular, unde responsabilitatea ecologică și socială pregătește persoanele private de libertate pentru reintegrare (Chaichian, 2024). Aceste modele demonstrează că spațialitatea penitenciară nu este neutră: ea modelează comportamentele, percepțiile și traiectoriile post-carcerale (Nyvoll, 2025). Astfel, (Fig. 3) ilustrează o dialectică fundamentală: pedepsirea prin izolare versus reabilitarea prin umanizare, evidențiind impactul direct al arhitecturii asupra justiției penale contemporane

In contrast, Norwegian prisons like Halden and Bastøy embody a humanist philosophy where architecture is conceived as a tool for rehabilitation. Halden adopts a campus-like approach dispersed in the forest, promoting normalcy and dignity, while Bastøy functions as an island village, where ecological and social responsibility prepares inmates for reintegration (Chaichian, 2024). These models demonstrate that prison spatiality is not neutral: it shapes behaviors, perceptions, and post-prison trajectories (Nyvoll, 2025). Thus, (Fig. 3) illustrates a fundamental dialectic: punishment by isolation versus rehabilitation by humanization, revealing the direct impact of architecture on contemporary criminal justice.

Modelul norvegian: modularitate, umanizare și design colaborativ

În Norvegia, închisorile sprijină dezvoltarea individuală, în loc să înghețe timpul. Instituții precum Halden și Bastøy utilizează modularitatea și flexibilitatea spațială pentru a promova reintegrarea socială și bunăstarea psihologică (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023). Celulele modulare și unitățile comunitare flexibile încurajează autonomia și responsabilitatea, în timp ce temporalitățile constructive integrează educația, munca și activitățile sociale în viața de zi cu zi. Practicile de proiectare colaborativă care implică persoanele private de libertate, personalul penitenciar și arhitecții asigură o adaptare continuă a spațiului la nevoi și programe (Galouzis et al., 2022). În acest model, penitenciarul devine un continuum spațiu-timp în evoluție, unde detenția poate fi transformată într-o experiență formativă și integratoare.

The Norwegian Model: Modularity, Humanization and Co-Design

In Norway, prisons support individual development rather than freezing time. Institutions like Halden and Bastøy utilize modularity and spatial flexibility to promote reintegration and psychological well-being (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023). Modular cells and adaptable communal units encourage autonomy and responsibility, while constructive temporalities integrate education, work, and social activities into daily life. Co-design practices involving inmates, staff, and architects ensure continuous adaptation to needs and programs (Galouzis et al., 2022). In this model, the prison becomes an evolving space-time continuum, where incarceration can be transformed into a formative and integrative experience.

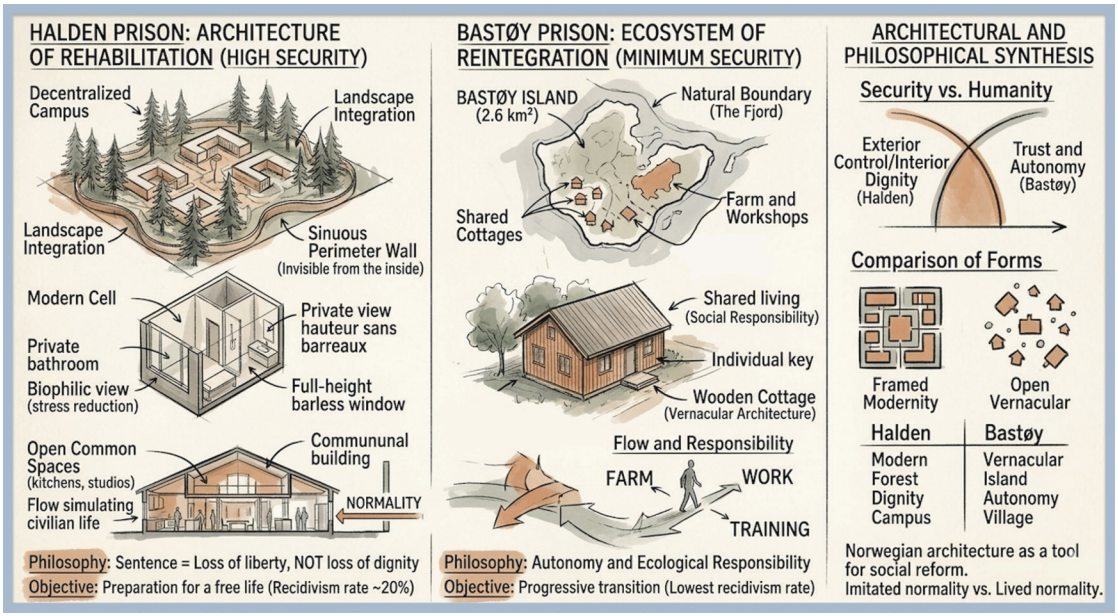

Fig. 4. Halden și Bastøy ilustrează două abordări convergente privind arhitectura penitenciară norvegiană, combinând demnitatea și responsabilitatea pentru a promova reintegrare / Halden and Bastøy illustrate two converging approaches to Norwegian prison architecture, combining dignity and accountability to promote reintegration Sursa/ Source: Autorul/ Author

(Fig. 4) reprezintă o planșă comparativă ce ilustrează două paradigme arhitecturale și filozofice ale detenției în Norvegia. Penitenciarul Halden, un centru de detenție de maximă siguranță, privilegiază o arhitectură orientată spre reabilitare, bazată pe simularea normalității: celule moderne cu grupuri sanitare proprii, priveliști biofilice și spații comune deschise. Această abordare reflectă ideea că pedeapsa trebuie să constea în privarea de libertate, nu și în privarea de demnitate. Cercetări recente arată că deținuții percep Halden atât ca pe un mediu terapeutic, cât și ca pe unul punitiv, ceea ce evidențiază complexitatea modelului său spațial (Abdel-Salam & Kilmer, 2023).

În afară de aceasta, închisoarea Bastøy, o instituție de detenție cu nivel redus de securitate, funcționează asemenea unui sat insular, unde arhitectura vernaculară, alcătuită din căsuțe din lemn, o fermă și ateliere, favorizează autonomia personală și responsabilitatea ecologică (Jamar Rodriguez, 2023). Acest model este recunoscut ca emblematic pentru sistemul penitenciarelor deschise din Norvegia, însă se confruntă, de asemenea, cu presiuni legate de politicile de austeritate și de reducerea activităților disponibile, ceea ce ridică semne de întrebare cu privire la sustenabilitatea sa (Nyvoll, 2025). Cu toate acestea, Bastøy întruchipează o filozofie în care normalitatea este trăită cotidian, iar mediul construit devine un instrument al reintegrării sociale (Jamar Rodriguez, 2023).

Această comparație evidențiază două filosofii arhitecturale care, deși divergente prin metodele lor, converg către același obiectiv: garantarea demnității umane. Halden întruchipează o modernitate structurată și controlată, în care securitatea este asociată cu o preocupare constantă pentru umanizare. Bastøy, în schimb, privilegiază încrederea și autonomia, punând accentul pe responsabilizarea deținuților. Ambele instituții se remarcă prin unele dintre cele mai scăzute rate ale recidivei din lume (Jamar Rodriguez, 2023), ilustrând faptul că drumuri diferite pot conduce către același scop: reconcilierea detenției cu respectul pentru umanitate.

(Fig. 4) is a comparative plate illustrating two architectural and philosophical paradigms of incarceration in Norway. Halden Prison, a high-security facility, prioritizes a rehabilitative architecture based on simulated normality: modern cells with private bathrooms, biophilic views, and open communal spaces. This approach reflects the idea that punishment should be a deprivation of liberty, but not of dignity. Recent research shows that inmates perceive Halden as both a therapeutic and punitive environment, revealing the complexity of its spatial model (Abdel-Salam & Kilmer, 2023).

Besides, Bastøy Prison, a minimum-security facility, functions like an island village where vernacular architecture (wooden cottages, a farm, workshops) promotes self-reliance and ecological responsibility (Jamar Rodriguez, 2023). This model is recognized as emblematic of Norwegian open prisons, but it is also subject to pressures related to austerity and reduced activities, which raises questions about its sustainability (Nyvoll, 2025). Bastøy nevertheless embodies a philosophy where normality is experienced daily, and where the built environment becomes a tool for social reintegration (Jamar Rodriguez, 2023).

This comparison reveals two architectural philosophies which, although divergent in their methods, converge on the same objective: guaranteeing human dignity. Halden embodies a structured and controlled modernity, where security is combined with a desire for humanization. Bastøy, on the other hand, prioritizes trust and autonomy, focusing on empowering inmates. Both are distinguished by some of the lowest recidivism rates in the world (Jamar Rodriguez, 2023), illustrating that different paths can lead to the same goal: reconciling incarceration with respect for humanity.

Modelul american: rigiditate, supraveghere și un cadru temporal fix

În sistemul penitenciar american, arhitectura se manifestă ca o materializare a rigidității și a controlului. Închisorile acordă prioritate securității în detrimentul umanizării, iar infrastructura lor standardizată impune o temporalitate uniformă, în care fiecare zi se repetă într-o monotonie neîntreruptă (Chaichian, 2024). Această repetiție generează percepția unui timp suspendat, producând anxietate și dezorientare, precum și o pierdere progresivă a reperelor identitare. Spațiile supraaglomerate, coridoarele înguste și zonele de tranziție impersonale nu favorizează introspecția sau dezvoltarea personală; ele transformă timpul într-o constrângere disciplinară, mai degrabă decât într-un vector al transformării (Palma, 2023; Saadi et al., 2025).

Dincolo de funcția lor aparentă de securitate, aceste amenajări spațiale indică o logică mai profundă: aceea a unei arhitecturi care amplifică efectele negative ale încarcerării prin structurarea experienței temporale ca instrument de control social. Timpul trăit devine un instrument de neutralizare, în care repetiția și absența variației îl condamnă pe individ la o imobilitate impusă. Această configurație limitează posibilitățile de reintegrare și reduce șansele de evitare a recidivei, înscriind pedeapsa într-o temporalitate punitivă care suspendă viitorul și subminează demnitatea umană (Chaichian, 2024).

Penitenciarul de stat Pelican Bay, întruchipează paradigmatic, ca studiu de caz, această logică arhitecturală. Schița din (Fig. 5). Evidențiază o arhitectură a controlului în care fiecare detaliu spațial contribuie la o strategie de supraveghere totală. Planul în formă de „X" reflectă o logică panoptică: postul central de supraveghere permite o observare multidirecțională, inducând persoanelor încarcerate sentimentul omniprezenței privirii și consolidând izolarea structural (Kupers, 2017; Solitary Watch, 2023). ULS sau Unitatea de Izolare de Înaltă Securitate, reprezintă culmea modelului „Supermax"

American Model: Rigidity, Surveillance, and a Fixed Timeframe

In the American prison system, architecture manifests itself as a materialization of rigidity and control. Prisons prioritize security over humanization, and their standardized infrastructure imposes a uniform temporality where each day repeats itself in relentless monotony (Chaichian, 2024). This repetition creates a perception of suspended time, generating anxiety and disorientation, as well as a progressive loss of identity markers. Overcrowded spaces, narrow corridors, and impersonal transition zones do not foster introspection or personal development; they transform time into a disciplinary constraint rather than a vector of transformation (Palma, 2023; Saadi et al., 2025).

Beyond their apparent function of security, these spatial arrangements reveal a deeper logic: that of an architecture that amplifies the negative effects of incarceration by structuring the temporal experience as an instrument of social control. Lived time becomes a tool of neutralization, where repetition and the absence of variation confine the individual to a forced immobility. This configuration limits the possibilities of reintegration and reduces the chances of avoiding recidivism, by inscribing punishment within a punitive temporality that suspends the future and undermines human dignity (Chaichian, 2024).

Pelican Bay State Prison, as a case study, paradigmatically embodies this architectural logic. The sketch in (Fig. 5) highlights an architecture of control where every spatial detail contributes to a strategy of total surveillance. The „X" plan reflects a panoptic logic: the central monitoring station allows for multidirectional observation, inducing inmates a feeling of the omnipresence of the gaze and reinforcing structural isolation (Kupers, 2017; Solitary Watch, 2023). The SHU, or Secure Housing Unit, represents the culmination of the „Supermax" model (Kupers, 2017). The cells, designed as airtight concrete boxes, eliminate sound, light, and

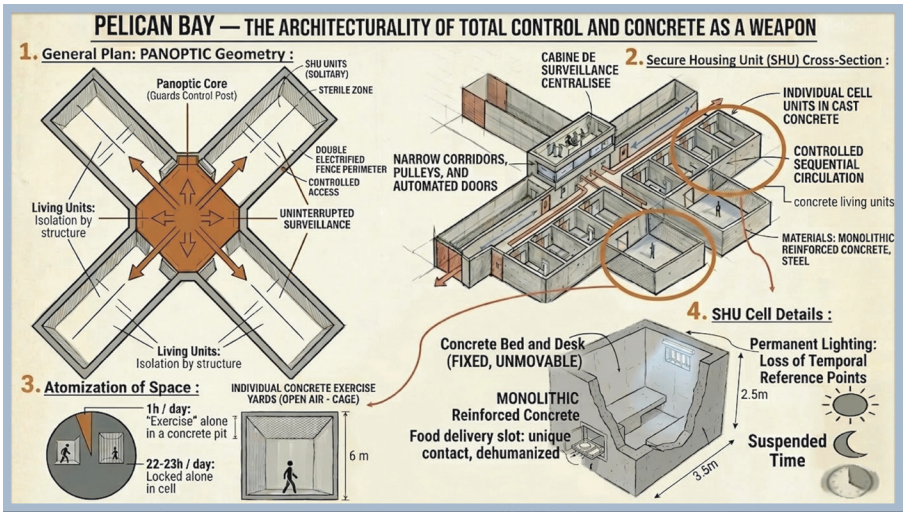

Fig. 5. Arhitectura Unității de Locuire Securizată (ULS) de la Pelican Bey, proiectată să impună izolare totală printr-o geometrie panoptică și celule monolitice/ The architecture of the Secure Housing Unit (SHU) at Pelican Bay, designed to impose total isolation through panoptic geometry and monolithic cells. Sursa/ Source: Autorul/ Author

(Kupers, 2017). Celulele, concepute ca niște cutii etanșe din beton, elimină sunetul, lumina și contactul vizual. Deplasarea în interiorul acestui sistem este automatizată prin mecanisme electronice și dispozitive de control, astfel încât deținutul nu intră niciodată în contact direct cu personalul, accentuând o formă radicală de alienare social (Kupers, 2017). Spațiul penitenciar este redus la o scară aproape celulară: zona destinată exercițiului fizic, asemănătoare unei fântâni de beton închise de un grilaj, elimină orice perspectivă asupra orizontului, lăsând cerul drept singurul reper exterior. Această spațialitate provoacă o deconectare circadiană, întrucât absența variațiilor naturale ale luminii și ale configurației spațiale perturbă ritmul biologic și percepția timpului (Cloud et al., 2023). Celula însăși întruchipează dezumanizarea arhitecturală: mobilierul monolitic, turnat din beton, împiedică orice însușire a spațiului de către individ. Fereastra de servire, singurul punct de contact cu lumea exterioară, reduce interacțiunea la o funcție pur mecanică. Iluminatul artificial constant acționează ca o tehnică de dezorientare

sight. Movement within them is automated by mechanical and electronic systems, so that the inmate never directly encounters staff, accentuating radical social alienation (Kupers, 2017). The prison space is reduced to a near-cellular scale: the exercise area, resembling a concrete well enclosed by a grate, eliminates the horizon, leaving only the sky as an external reference point. This spatiality causes circadian disconnection, as the absence of natural variations in light and space disrupts the biological rhythm and the perception of time (Cloud et al., 2023). The cell itself embodies architectural dehumanization: the monolithic furniture, cast in concrete, denies any appropriation of space by the individual. The serving hatch, the sole point of contact with the outside world, reduces interaction to a purely mechanical function. The constant artificial lighting acts as a technique of temporal disorientation, aiming to break the inmate's psychological resistance (Kupers, 2017; Solitary Watch, 2023).

temporală, menită să spargă rezistența psihologică a deținutului (Kupers, 2017; Solitary Watch, 2023).

Pelican Bay arată modul în care arhitectura penitenciarelor americane depășește simpla funcție de izolare pentru a deveni un instrument de control social. Fiecare element spațial, de la planul panoptic până la celula monolitică, contribuie la o strategie de supraveghere totală și dezumanizare. Această configurație afectează percepția asupra timpului, spațiului și sinelui, generând o atomizare a existenței și ridicând probleme majore legate de sănătatea publică și drepturile omului

Lecții comune și limitările modelelor

Această analiză comparative depășește simpla confruntare între unor modelele de penitenciare, pentru a studia, fundamental și sistemic; relațiile structural dintre spațiu, timp și designul instituțional. Aceasta evidențiază că penitenciarul nu poate fi conceput ca un dispozitiv spațial izolat: fiecare configurație arhitecturală influențează direct organizarea temporală și felul în care indivizii trăiesc și experimentează timpul în detenție. Arhitectura devine astfel un adevărat mediator, capabil fie să structureze temporalități rigide și coercitive, fie să favorizeze ritmuri mai flexibile, potrivite adaptării, învățării și reabilitării. Prin articularea acestei viziuni instituționale, a flexibilității spațiale și a temporalității trăite, modelele studiate indică modul în care alegerile de design influențează continuitatea activităților, percepția timpului, experiența detenției și capacitatea instituției de a susține procesele de transformare (Fig. 6), de mai jos, care rezumă aceste diferențe și ne permite să vizualizăm concret modul în care modularitatea spațiului și managementul timpului devin pârghii esențiale ale eficienței instituționale, subliniind rolul activ al arhitecturii în producerea experiențelor și în structurarea vieții din penitenciar.

Această figură comparativă (Fig. 6) ilustrează modul în care cadrele arhitecturale și temporale modelează traiectoriile

Pelican Bay reveals how American prison architecture transcends the simple function of confinement to become an instrument of social control. Each spatial element, from the panoptic plane to the monolithic cell, contributes to a strategy of total surveillance and dehumanization. This configuration affects the perception of time, space, and self, producing an atomization of existence and raising major public health and human rights issues.

Cross-Lessons and Limitations of Models

This comparative analysis goes beyond a simple confrontation between prison models to examine, in a more fundamental and systemic way, the structural relationships between space, time, and institutional design. It highlights that the prison cannot be conceived as an isolated spatial device: each architectural configuration directly influences the temporal organization and how individuals live and experience time in detention. Architecture thus becomes a true mediator, capable of either structuring rigid and coercive temporalities or fostering more flexible rhythms, conducive to adaptation, learning, and rehabilitation. By articulating institutional vision, spatial flexibility, and lived temporality, the models studied reveal how design choices influence the continuity of activities, the perception of time, the experience of confinement, and the institution's capacity to support processes of transformation. (Fig. 6), shown below, summarizes these differences and allows us to visualize concretely how the modularity of space and the management of time become essential levers of institutional efficiency, highlighting the active role of architecture in the production of experiences and in the structuring of prison life.

This comparative figure (Fig. 6) illustrates how architectural and temporal frameworks shape prison trajectories. The

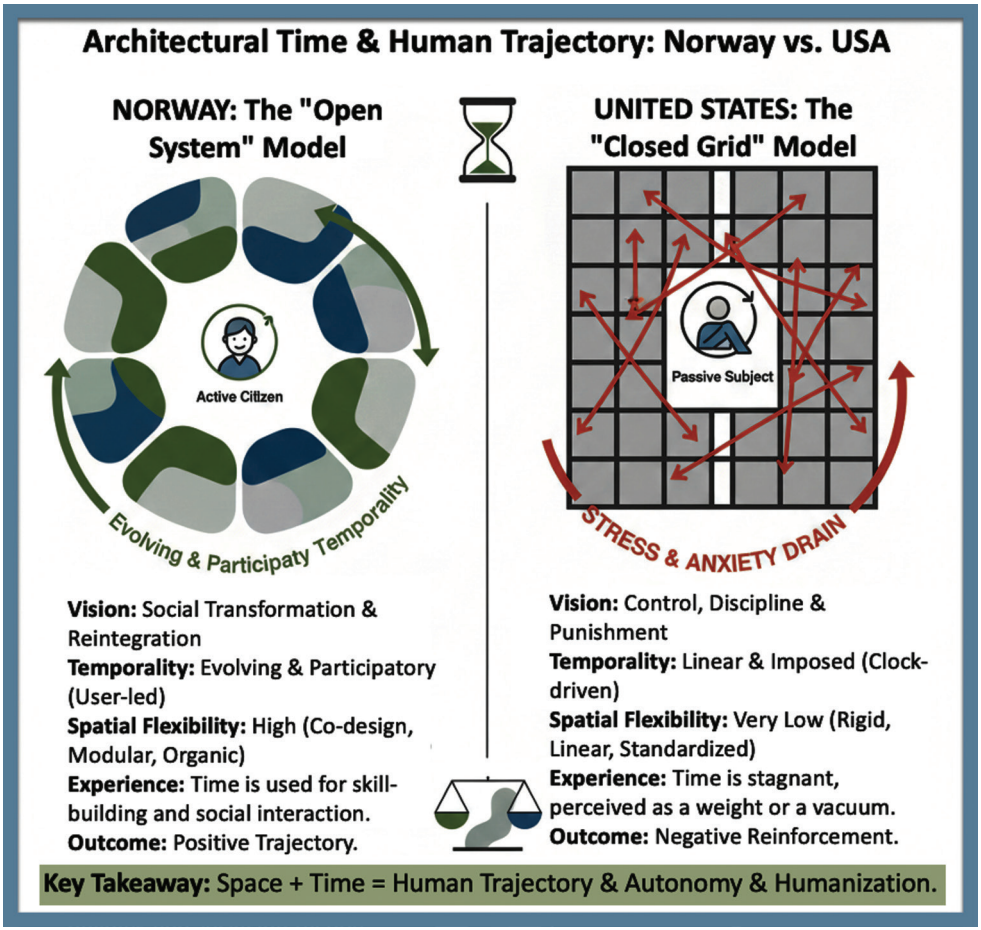

Fig. 6. Perspectivă comparativă contrastivă a modelului de penitenciar din Norvegia, deschis, flexibil, și a sistemului închis tip grilaj din Statele Unite: timp, experiență și reabilitare arhitecturale. / Comparative contrastive view of Norway's open, flexible prison model and the U.S. closed grid system: architectural time, experience, and rehabilitation Sursa/ Source: Autorul/ Author

deținuților. Sistemul deschis norvegian, caracterizat de structuri spațiale și temporale participative și flexibile, susține autonomia și reabilitarea, în timp ce sistemul închis american, definit de un spațiu rigid și de un timp liniar impus, generează temporalități coercitive și medii dezumanizate. Aceasta arată că flexibilitatea spațială și modularitatea temporală structurează în mod direct timpul trăit de deținuți și le influențează capacitatea de reînnoire.

Norwegian open system, characterized by participatory and flexible spatial and temporal structures, supports agency and rehabilitation, while the U.S. closed grid, defined by rigid space and imposed linear time, generates coercive temporalities and dehumanized environments. It shows that spatial flexibility and temporal modularity directly structure prisoners' lived time and influence their capacity for renewal.

Spre o arhitectură penitenciară de viitor: scenarii și principii

Această secțiune propune principii și scenarii pentru o arhitectură penitenciară în schimbare, care să îmbine securitatea, reabilitarea și umanizarea. Obiectivul este de a defini un cadru pentru spații modulare și participative, orientate spre transformarea socială

Principiile directoare ale arhitecturii temporale

Pe baza lecțiilor desprinse din modelele norvegian și american, reies mai multe principii:

- Modularitatea unităților de detenție: celulele și spațiile comune trebuie să poată evolua conform nevoilor: educaționale, terapeutice sau activități sociale, precum și fluctuațiile de populație.
- Flexibilitate spațială și temporalitate în evoluție: arhitectura sprijină traiectoriile individuale și colective. Atelierele, sălile comune și zonele de tranziție devin spații hibride, adaptate utilizatorilor temporari.
- Participare și design colaborativ: implicarea deținuților, a personalului și a arhitecților în designul și reorganizarea spațiilor promovează asumarea și adaptarea la temporalități trăite (CICR, 2019; Galouzis et al., 2022).
- Integrare și programe de reabilitare: arhitectura sprijină educația, formarea și terapia, făcând progresul tangibil și încurajând autonomia.
- Porozitate și tranziția spre exterior: spații semi-deschise și modulare pregătesc pentru reintegrare, simulând treptat viața civilă și facilitând tranziția socială.

Towards a Prospective Prison Architecture: Scenarios and Principles

This section proposes principles and scenarios for an evolving prison architecture that reconciles security, rehabilitation, and humanization. The objective is to define a framework for modular, participatory spaces oriented towards social transformation.

Guiding Principles of a Temporal Architecture

Based on lessons learned from the Norwegian and American models, several principles emerge:

- Modularity of Detention Units: Cells and communal spaces must be able to evolve according to needs: educational, therapeutic, or social activities, and population fluctuations.
- Spatial Flexibility and Evolving Temporality: Architecture supports individual and collective trajectories. Workshops, common rooms, and transition zones become hybrid spaces, adapted to temporary uses.
- Participation and Co-Design: Involving inmates, staff, and architects in the design and reorganization of spaces promotes appropriation and adaptation to lived temporalities (CICR, 2019; Galouzis et al., 2022).
- Integration of Rehabilitation Programs: Architecture supports education, training, and therapy, making progress tangible and fostering autonomy.
- Porosity and Transition to the Outside: Semi-open and modular spaces prepare for reintegration, gradually simulating civilian life and facilitating social transition.

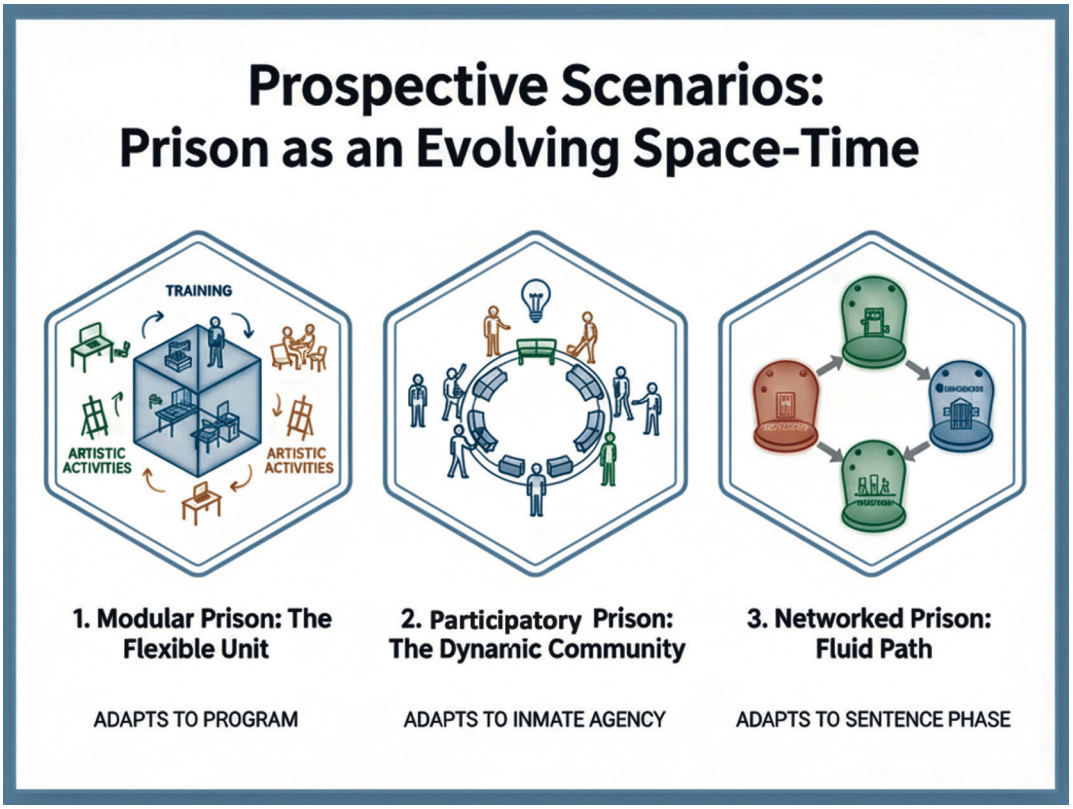

Fig. 7. Modele de penitenciare modulare, participative și interconectate, ca sisteme spațiu-timp care influențează capacitatea de acțiune și reabilitarea./ Modular, participatory, and networked prison models as evolving space time systems shaping agency and rehabilitation. Sursa/ Source: Autorul/ Author

Scenarii pentru viitor: penitenciarul ca spațiu-timp în continua evoluție

(Fig. 7), de mai jos, explorează scenariile pentru viitor care regândesc penitenciarul drept un sistem spațiu-timp în locul unei forme fixe instituționale. Prin modelele acestui penitenciar modular (unitate flexibilă), penitenciarul participative (comunitate dinamică) și penitenciarul în rețea (căi fluide), diagrama ilustrează felul în care configurații flexibile spațiale și flexibilitatea temporală pot

Forward-Looking Scenarios: The Prison as an Evolving Space-Time

(Fig. 7), shown below, explores prospective scenarios that reframe the prison as an evolving space-time system rather than a fixed institutional form. Through the models of the modular prison (flexible unit), the participatory prison (dynamic community), and the networked prison (fluid paths), the diagram illustrates how adaptive spatial configurations and temporal flexibility can sustain agency,

susține capacitatea de acțiune, continuitatea experienței și traiectoriile treptate de reabilitare.

Scenariul 1: Închisoare modulară cu niveluri de reabilitare: fiecare unitate se reconfigurează în funcție de programul urmat (formare, îngrijire, activități artistice), permițând o evoluție constantă a mediului și a experienței trăite.

Scenariul 2: O închisoare participativă și dinamică: deținuții participă la amenajarea spațiilor. Zonele comune sunt transformate în funcție de activități și nevoi, oferind perioadei petrecute în penitenciar o dimensiune activă și implicată.

Scenariul 3: Rețeaua penitenciară în evoluție: unitățile modulare sunt interconectate, redistribuind populația și creând trasee adaptate fazelor detenției (pedeapsă, reabilitare, tranziție). Spațiul devine o rețea vie și în continuă evoluție.

Aceste scenarii evidențiază implicații majore pentru arhitectura penitenciarelor și rolul său social. Arhitectura nu se mai limitează la aspectul său material: ea devine un instrument autentic de susținere a traiectoriilor temporale, capabil să redefinească experiența detenției. Flexibilitatea și modularitatea spațiilor permit găsirea răspunsului la evenimente instituționale neprevăzute și la nevoile în schimbare, reducând astfel tensiunile psihologice și sociale. Implicarea utilizatorilor în procesul de proiectare favorizează un sentiment de apartenență față de spații, consolidează responsabilitatea și oferă o mai mare legitimitate mecanismelor instituționale

Concluzii

Reflecția asupra timpului în arhitectura penitenciară relevă faptul că spațiul instituțional acționează ca un instrument al puterii: acesta nu se limitează la a conține,

continuity of experience, and progressive rehabilitation trajectories.

Scenario 1: Modular Prison With Rehabilitation Levels: Each unit reconfigures itself according to the program followed (training, care, artistic activities), allowing for a constant evolution of the environment and the lived experience.

Scenario 2: Participatory and Dynamic Prison: Inmates participate in adapting the spaces. Communal areas are transformed according to activities and needs, giving prison time an active and engaged dimension.

Scenario 3: Evolving Network Prison: The modular units are interconnected, redistributing the population and creating pathways adapted to the phases of detention (punishment, rehabilitation, transition). The space becomes a living and evolving network.

These scenarios highlight major implications for prison architecture and its social role. Architecture is no longer limited to its materiality: it becomes a genuine tool for supporting temporal trajectories, capable of redefining the experience of incarceration. The flexibility and modularity of spaces allow for responses to unforeseen institutional events and changing needs, thus reducing psychological and social tensions. Integrating users into the design process fosters a sense of ownership of the spaces, strengthens accountability, and lends greater legitimacy to institutional mechanisms.

Conclusions

Thinking about time in prison architecture reveals that institutional space acts as an operator of power: it does not merely contain, but shapes lives by modulating rhythms and

ci modelează viețile prin modularea ritmurilor și dirijarea traiectoriilor. Temporalitatea penitenciară, fie ea punitivă, suspensivă sau transformativă, este strâns legată de proiectarea spațiilor și constituie o pârghie fundamentală pentru regândirea rolului real al instituției. O analiză comparativă a modelelor norvegian și american arată că temporalitatea penitenciară nu este o realitate neutră, ci o pârghie care poate fie să prelungească constrângerea și deposedarea, fie să deschidă căi către reabilitare. Halden și Bastøy demonstrează că modularitatea și încrederea pot transforma pedeapsa într-un timp impregnat de demnitate (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023), în timp ce modelul american ilustrează efectele dăunătoare ale unei temporalități rigide și coercitive (Palma, 2023; Saadi et al., 2025).

directing trajectories. Prison temporality, whether punitive, suspensive, or transformative, is intrinsically linked to the design of spaces and constitutes a fundamental lever for rethinking the real role of the institution. A comparative analysis of the Norwegian and American models shows that prison temporality is not a neutral given, but a lever that can either prolong constraint and dispossession or open up avenues for rehabilitation. Halden and Bastøy demonstrate that modularity and trust can transform punishment into a time imbued with dignity (Chaichian, 2024; Jamar Rodriguez, 2023), while the American model illustrates the deleterious effects of a rigid and coercive temporality (Palma, 2023; Saadi et al., 2025).

În mod esențial, această abordare ne invită să depășim o interpretare a arhitecturii penitenciare axată strict pe securitate și să o considerăm un instrument al politicii sociale. Modul în care spațiul organizează timpul influențează în mod direct sănătatea mintală, identitatea și șansele de reintegrare. Altfel spus, arhitectura devine un agent al pedepsei: ea poate reproduce violența instituțională sau, dimpotrivă, poate contribui la construirea unor parcursuri mai incluzive și mai adaptabile.

Crucially, this approach invites us to move beyond a strictly security-focused interpretation of prison architecture and consider it as an instrument of social policy. The way space organizes time directly influences mental health, identity, and chances of reintegration. In other words, architecture becomes an agent of punishment: it can reproduce institutional violence or, conversely, contribute to building more inclusive and adaptable pathways.

Originalitatea acestei cercetări rezidă în legătura dintre reflecția asupra timpului, proiectarea flexibilă și viziunea arhitecturală de viitor. Acest studiu arată că regândirea închisorii din perspectiva timpului deschide calea către o arhitectură activă și orientată spre viitor, în care durata detenției încetează să mai fie o suspendare sterilă și devine un motor al transformării sociale. Această schimbare fundamentală angajează nu numai domeniul academic, ci și practicile arhitecturale și politicile publice, afirmând că demnitatea umană trebuie să se afle în centrul tuturor proiectelor instituționale. Problema nu este doar una de securitate, ci este profund politică și etică: aceea de a face din arhitectură o pârghie pentru reintegrare, în care timpul încetează să mai fie îndurat și devine o sursă de

The originality of this research lies in the articulation between reflection on time, flexible design, and architectural foresight. This study shows that rethinking prison in terms of time opens up the possibility of an active and forward-looking architecture, where the length of incarceration ceases to be a sterile suspension and becomes a driver of social transformation. This critical shift engages not only the academic field but also architectural practices and public policies, affirming that human dignity must be at the heart of all institutional designs. The issue is not merely one of security but is profoundly political and ethical: to make architecture a lever for reintegration, where time ceases to be endured and becomes a source of meaning. The prison is an architecture of time that

sens. Penitenciarul este o arhitectură a timpului care dezvăluie paradoxul puterii: el poate îngheța existența într-o repetiție punitivă sau, regândită, poate deveni un spațiu-timp în care durata se transformă în demnitate și reintegrare socială.

reveals the paradox of power: it can freeze existence in punitive repetition or, rethought, become a space-time where duration is transformed into dignity and social reintegration.

Referințe / References

Abdel-Salam, S., & Kilmer, A. (2023). A prison is a prison: Perspectives from incarcerated men on the therapeutic and punitive aspects of Halden Prison in *Norway. The British Journal of Criminology,* 63(4), 929–947. https://doi.org/10.1093/bjc/azac054

Chaichian, M. A. (2024). Punishment or transformative rehabilitation? Architectural design and management of maximum-security prisons in the United States and Norway. In *The transformative power of architecture and urban design* (pp. 141–164). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-59607-0_5

Cloud, D. H., Garcia-Grossman, I. R., Armstrong, A., & Williams, B. (2023). Public health and prisons: Priorities in the age of mass incarceration. *Annual Review of Public Health*, 407–428. https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-071521-034016

Comité international de la Croix-Rouge (CICR). (2019). *Architecture des prisons – Principes et méthodologie participative pour une architecture carcérale plus humaine*. CICR. https://www.icrc.org/fr/publication/4584-better-prisons-short-introduction-more-humane-prison-planning-and-design

Cunha, O., Rodrigues, A. C., Caridade, S., Dias, A. R., Almeida, T. C., Cruz, A. R., & Peixoto, M. M. (2023). The impact of imprisonment on individuals' mental health and society reintegration: Study protocol. *BMC Psychology,* 11, Article 215. https://doi.org/10.1186/s40359-023-01252-w

Foucault, M. (1975). *Surveiller et punir. Naissance de la prison*. Gallimard.

Galouzis, J., Day, A., Ross, S., & Johns, D. (2022). Designing a rehabilitative prison environment. In: Moran, D., Jewkes, Y., Blount-Hill, KL., St. John, V. (Eds.), *The Palgrave Handbook of Prison Design* (pp. 385–410). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-11972-9_14

Jamar Rodriguez, A. (2023). *Innovation et régression dans le système carcéral norvégien : Une analyse éclairée de l'évolution de la rationalité pénale moderne vers l'abolitionnisme* [Mémoire de master, Université catholique de Louvain]. UCLouvain. https://thesis.dial.uclouvain.be/bitstreams/8b16aa9c-f8c5-4dd6-837e-97a136fa063c/download

Kupers, T. A. (2017). *Solitary: The inside story of supermax isolation and how we can abolish it*. University of California Press. https://books.google.tn/books?id=QvQpDwAAQBAJ&hl=fr&source=gbs_book_other_versions

Nyvoll, P. S. (2025). 'Exceptional' open prisons under pressure: Austerity, instability and distrust. *The British Journal of Criminology*, 65(6), 1280–1297. https://doi.org/10.1093/bjc/azaf018

Palma, J. (2023). Détenus et troubles psychiatriques : la prison, un lieu pathogène ?. *L'Information psychiatrique*, 99(2), 97–102. https://doi.org/10.1684/ipe.2023.2550

Saadi, A., Patler, C., & Langer, P. (2025). Duration in immigration detention and health harms. *JAMA Network Open*, 8(1), e2456164. https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2024.56164

Solitary Watch. (2023). *Inside Pelican Bay State Prison*. https://solitarywatch.org/resources/multimedia/photography/inside-pelican-bay-state-prison/

Zielinski, M., Church, H., Fradley, M., & Berman, I. (2024). *Incarceration and traumatic stress: Overview and clinical considerations*. International Society for Traumatic Stress Studies (ISTSS). https://istss.org/wp-content/uploads/2024/08/Fact-Sheet-Incarceration-Traumatic-Stress-FINAL.pdf